

bori de la catedral de Barcelona, ab lo que 's demostra, més que un gran respecte arqueològic, un amor al monument pera trèurel d'interinitats seculars.

A Sant Benet de Bages s'hi han descobert devant la porta de l'Església vidres interessants y un esmalt gòtic, aquest en poder ara de D. Ramón Casas. Publiquem la fotografia d'un dels primers, que devia formar part d'unes canelletes d'altar y sembla de fabricació típica de la terra (Fig. 15).

Les obres han posat al descobert uns finestrals partits per una columna, sostenint arcada ab capitells corintis, y restes d'una construcció a la que està adossat el claustre actual. Els finestrals foren ja una obra de reforma. El claustre actual té una part ab capitells rustegament treballats, anàlegs als novament trobats. Aixís des de l'època de la consagració del segle x, publicada per Marca, en que 's parla d'un àbsis, hi ha hagut dues reformes: la darrera es l'obra del claustre actual y de l'Església.

Les obres de Sant Martí Sarroca ⁽¹⁾, han posat al descobert un àbsis més antic: avuy la església té la planta de creu ab un sol àbsis. El creuer y l'àbsis actual són una restauració d'una església anterior d'una sola nau.

Se descobrí 'l cimbori, que no té la disposició usual catalana (trompes còniques sostenint una volta vuytavada) sinó qu' es una volta vaida sostenint una semi-esfera. Està construïda barrejament com copia de quelcom no usual. Ademés, dintre 'l march d'una finestra tapiada, s'hi varen trobar un esplèndid bol de ceràmica daurada del segle xv, una imatge, romànica, de la Verge, que en la restauració s'ha posat a l'altar, unes fulles d'un díptic pintat també romànic y altres objectes.

Fig. 15. - Vidre trobat a Sant Benet de Bages.

Excavacions a Sant Pere de Terrassa.

El senyor Puig y Cadafalch fa excavacions pera comprobar l'existència de la piscina en l'interior del baptisteri de Sant Miquel de Terrassa, trobant un recipient poch fondo

(1) PUIG Y CADAFALECH: *La restauració de l'Església de Sant Martí Sarroca*; Il·lustració Catalana, 1906, p. 757.

revestit de morter, ab un conducte cech pera escòrrer l'aygua. Fora de Sant Miquel, en el cementiri que rodeja les iglesies, se fan excavacions senyalant l'existència d'un mosaych antich, segurament de la basílica visigòtica. S'espera continuar ab major escala les excavacions. L'excavació de Sant Miquel hauria comprovat el servey de baptisteri d'aquell edifici y per consegüent la seva proximitat d'una Seu episcopal, tenint que ser, donchs, precisament la planta de l'època visigòtica, per que 'l Bisbat d'Egara no va subsistir en temps posterior.

Pintures murals.

Van apareixent cada dia més exemplars d'iglesies pintades de l'època romànica. Ab motiu de vendres l'altar de la *catedral vella* o iglesia de Sant Miquel de la Seu d'Urgell, se troben, darrera 'l gran retaule del segle xv, unes estupendes pintures romàniques de dimensions colossals. La missió jurídica-arqueològica enviada per l'Institut a les comarques de la ratlla d'Aragó, pot estudiar altres importantíssimes figures a les dugues iglesies de Sant Climent y Santa Maria de Tahull, Caldes de Bohí y cripta de l'iglesia de Ager.

Per la llur part, els senyors Aníbal Álvarez y J. R. Mélida donen coneixement, en la *Revista de la Sociedad Española de Excursiones*, de les singularíssimes pintures de l'*Ermila de San Baudilio, en término de Casillas (provincia de Soria)*⁽¹⁾.

Missió arqueològica-jurídica de l'Institut a la ratlla d'Aragó.

La missió acordada per l'Institut tenia l'encàrrech d'explorar la part alta de les valls afluent al Noguera Ribagorçana, com a base de estudis posteriors. Formaven l'expedició 'ls membres de l'Institut: D. Joseph Puig y Cadafalch, director de la missió; D. Guillem M.ª de Brocà, encarregat de les investigacions jurídiques, y en qualitat d'agregats: Mossen Joseph Gudiol, conservador del Museu de Vich, D. Joseph Goday, arquitecte, y D. Adolf Mas, fotògraf. La missió anava proveïda dels elements necessaris per aixecar plans dels edificis y d'un laboratori complert de fotografia. Sortia de Barcelona 'l 30 d'Agost y era de retorn el 14 de Setembre.

L'exploració devia començar per la vall d'Aran, aon s'hi va ab facilitat per Toulouse y Luchon. A Toulouse 's fotografiaren els capitells dels claustres y les esteles cineraries romanes ab elements de l'art indígena de la vall d'Aran y vall superior del Garona, que podien ser d'utilitat pels estudis de Catalunya.

Desde Toulouse la primera jornada fou als voltants de Luchon, a la vall de l'Arbust, aon se fotografiaren nombroses urnes cineraries de l'iglesieta de S. Pere. S'aixecaren plans complerts de les iglesies de Casaux y S. Aveni, y se fotografiaren les pintures gòtiques curiosíssimes de la primera d'aquestes iglesies, llegintse les inscripcions, y 's prengué també nota dels restes de la pintura romànica de la segona.

De Luchon se passà a la vall d'Aran, aon s'aixecaren plans y fotografies a Bosost, Vilamós, Mig Aran, Casau, Gausach, Viella, Escunyau, Casarill, Arties, Unyà y Salardú. Una part del resultat d'aquest estudi va en aquest mateix volum⁽²⁾. A més de l'estudi arquitectònic, se reuniren nombroses fotografies d'objectes existents als pobles de la

(1) Pàg. 114. En la mateixa revista, pàg. 135, se parla també d'unes pintures a Madermelos.

(2) *Les iglesies romàniques ab cobertes de fusta de les valls de Bohí y d'Aran*, per J. PUIG Y CADAFALECH, p. 119.